

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΕΥΡΩΣΥΣΤΗΜΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2024
ΕΡΕΥΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΩΝ ΧΟΡΗΓΗΣΕΩΝ
Αποτελέσματα για την Κύπρο

Λευκωσία - Κύπρος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Σύνοψη	3
2. Προσφορά δανείων	5
2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων	5
2.1.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις	5
2.1.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	6
2.1.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	7
2.1.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	7
2.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων	8
2.2.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις	8
2.2.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά	9
2.2.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά	10
2.3. Απορριφθείσες αιτήσεις	11
3. Ζήτηση δανείων	12
3.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις	12
3.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια	13
3.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	14
3.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο	14
4. Σημειώσεις	15

1. Σύνοψη

Τα αποτελέσματα της Έρευνας Τραπεζικών Χορηγήσεων (ΕΤΧ) Ιανουαρίου 2024 (Έρευνα)¹ καταγράφουν, μεταξύ άλλων, τις μεταβολές στα κριτήρια χορήγησης και στη ζήτηση δανείων που σημειώθηκαν στην Κύπρο το τέταρτο τρίμηνο του 2023 σε σύγκριση με το τρίτο τρίμηνο του 2023. Παρουσιάζουν επίσης τις αντίστοιχες μεταβολές που αναμένονται να σημειωθούν το πρώτο τρίμηνο του 2024 σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2023. Τονίζεται ότι, τα αποτελέσματα αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις και προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών και δεν αντικατοπτρίζουν όποιες αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου (ΚΤΚ) (βλ. Σημειώσεις).

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις παρέμειναν αμετάβλητα ενώ καταγράφηκε αυστηροποίηση στις δύο κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά. Σημειώθηκε μείωση στην καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις και καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά, τάση που συνεχίζεται από το 2022. Όπως αναφέρουν οι συμμετέχουσες τράπεζες, η μειωμένη ζήτηση για τα εν λόγω δάνεια οφείλεται στα αυξημένα επιτόκια δανεισμού, στη μειωμένη εμπιστοσύνη των καταναλωτών και στις μειωμένες δαπάνες για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών. Για πρώτη φορά από το πρώτο τρίμηνο του 2022, η καθαρή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια δεν μειώθηκε αλλά παρέμεινε σταθερή.

Σύνοψη αποτελεσμάτων ΕΤΧ, Ιανουάριος 2024	Κύπρος	
	4 ^ο τρίμηνο 2023	1 ^ο τρίμηνο 2024 (προσδοκίες)
Προσφορά δανείων		
Κριτήρια χορήγησης δανείων		
Επιχειρήσεις	Αμετάβλητα	Αυστηρότερα
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αυστηρότερα	Αμετάβλητα
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αυστηρότερα	Αμετάβλητα
Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Αυστηρότεροι	*
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αμετάβλητοι	*
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Αυστηρότεροι	*
Ζήτηση δανείων		
Επιχειρήσεις	Μείωση	Αμετάβλητη
Νοικοκυριά		
- Στεγαστικά δάνεια	Αμετάβλητη	Μείωση
- Καταναλωτικά και λοιπά δάνεια	Μείωση	Μείωση

* Η έρευνα δεν περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικά με τις αναμενόμενες αλλαγές στους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης δανείων.

Πηγή: ΚΤΚ

¹ Η παρούσα ΕΤΧ διετάχθηκε κατά την περίοδο 8 Δεκεμβρίου 2023 – 2 Ιανουαρίου 2024. Στην ανάλυση των αποτελεσμάτων για την Κύπρο χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Περαιτέρω πληροφορίες παρουσιάζονται στην περιγραφή της μεθοδολογίας της εν λόγω έρευνας [εδώ](#).

Στα γραφήματα της παρούσας έκθεσης, στις περιπτώσεις που δεν διακρίνονται συγκεκριμένες γραμμές ή ράβδοι στα διαγράμματα, ο δείκτης διάχυσης βρίσκεται στο 0 για το συγκεκριμένο τρίμηνο και μπορεί να υποδηλωθεί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.

Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της αντίστοιχης έρευνας για τη ζώνη του ευρώ είναι διαθέσιμη [εδώ](#).

Από πλευράς *προσφοράς δανείων*, τα κριτήρια χορήγησης δανείων² προς επιχειρήσεις παρέμειναν αμετάβλητα το τέταρτο τρίμηνο του 2023 για τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο, παρά την καταγραφή αυξημένης αντίληψης κινδύνου σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και τις προοπτικές της οικονομίας. Στον αντίποδα, η αυστηροποίηση των κριτηρίων χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά, τόσο για στεγαστικά δάνεια όσο και για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια συνεχίστηκε και αυτό το τρίμηνο, λόγω της αντίληψης των τραπεζών για αυξημένο, αν και σε μικρότερο βαθμό από το προηγούμενο τρίμηνο, πιστωτικό κίνδυνο. Συγκεκριμένα, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο σε σχέση με τα δάνεια προς νοικοκυριά κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 αφορούσε, σύμφωνα με την Έρευνα, τη γενική οικονομική κατάσταση και τις προοπτικές της οικονομίας. Σημειώνεται ότι, ο παράγοντας που αφορά τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών δεν επηρέασε τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς νοικοκυριά αυτό το τρίμηνο, σε αντίθεση με το προηγούμενο τρίμηνο όπου ο εν λόγω παράγοντας είχε συμβάλει στην αυστηροποίησή τους.

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, περαιτέρω αυστηροποίηση καταγράφηκε στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης νέων δανείων ή πιστωτικών ορίων³ προς επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, σε συνολικό επίπεδο, καταγράφηκε περαιτέρω αύξηση του επιτοκιακού περιθωρίου (δηλ. της διαφοράς έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς) των τραπεζών για νέα επιχειρηματικά δάνεια με υψηλότερο κίνδυνο. Σύμφωνα με την Έρευνα, η αντίληψη για αυξημένο κίνδυνο συνεχίζει να συμβάλει στην αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων. Ταυτόχρονα, ο αυξημένος ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα συνέχισε και αυτό το τρίμηνο να συγκρατεί την αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης νέων επιχειρηματικών δανείων. **Όσον αφορά τα νοικοκυριά, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης των νέων στεγαστικών δανείων παρέμειναν, σε καθαρή βάση, αμετάβλητοι**, παρά την καθαρή αύξηση που καταγράφηκε στο περιθώριο των τραπεζών για τα νέα στεγαστικά δάνεια που έχουν υψηλότερο κίνδυνο. **Οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, από την άλλη, έγιναν αυστηρότεροι**, για έκτο συνεχόμενο τρίμηνο, κυρίως λόγω της αντίληψης των τραπεζών για αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο. Συγκεκριμένα, καταγράφηκε αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου των τραπεζών τόσο για νέα συνήθη καταναλωτικά και λοιπά δάνεια προς νοικοκυριά όσο και για δάνεια με υψηλότερο κίνδυνο.

Όσον αφορά τη *ζήτηση δανείων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις καθώς και, σε μεγαλύτερο βαθμό, για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια από νοικοκυριά κατέγραψε περαιτέρω μείωση*. Αντίθετα, η καθαρή ζήτηση στεγαστικών δανείων από νοικοκυριά παρέμεινε αμετάβλητη μετά από συνεχή μείωση από το πρώτο τρίμηνο του 2022. Σύμφωνα με την Έρευνα, η μείωση της καθαρής ζήτησης επιχειρηματικών δανείων το τέταρτο τρίμηνο του 2023 αποδίδεται στο γενικό επίπεδο των επιτοκίων, αντισταθμίστηκε όμως εν μέρει από την αύξηση που καταγράφηκε στην καθαρή ζήτηση χρηματοδότησης πάγιων επενδύσεων και αναχρηματοδότησης/αναδιάρθρωσης χρέους. Σημειώνεται ότι είναι το πρώτο τρίμηνο από το τέταρτο τρίμηνο του 2021 που καταγράφεται αύξηση στη καθαρή ζήτηση δανείων για πάγιες επενδύσεις, ενδεχομένως λόγω της συνεχιζόμενης μεγέθυνσης, αν και επιβραδυνόμενης, στην εγχώρια ιδιωτική κατανάλωση, η οποία προβλέπεται να συνεχιστεί. Παράλληλα, είναι το πρώτο τρίμηνο από το τρίτο τρίμηνο του 2019 που η καθαρή ζήτηση για χρηματοδότηση αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης δεν αυξήθηκε αλλά παρέμεινε σταθερή, ενδεχόμενα αντικατοπτρίζοντας την επίδραση της αύξησης που παρατηρήθηκε στην ιδιωτική κατανάλωση και κατ' επέκταση στην εταιρική κερδοφορία. Αντίστοιχα, η μείωση της καθαρής ζήτησης για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια από νοικοκυριά αποδίδεται, από τις τράπεζες, στα υψηλότερα επιτόκια, στην επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών και στη μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών.

Σύμφωνα με τις *προσδοκίες των τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2024 σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2023, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις αναμένονται να γίνουν αυστηρότερα*, ενώ για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά αναμένονται να παραμείνουν αμετάβλητα. Παράλληλα, η καθαρή ζήτηση επιχειρηματικών δανείων αναμένεται να παραμείνει σταθερή, ενώ αναμένεται μείωση στην καθαρή ζήτηση τόσο στεγαστικών δανείων όσο και καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά.

² Τα κριτήρια χορήγησης δανείων αποτελούν τις εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές ή τα κριτήρια μιας τράπεζας για την έγκριση δανείου. Τόσο τα νέα δάνεια όσο και η αναχρηματοδότηση δανείων, δηλαδή η παράταση στη διάρκεια ενός δανείου ή η αύξηση του ποσού του δανείου, λαμβάνονται υπόψη. Θεσπίζονται πριν από την έναρξη της διαπραγματεύσεως για τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείου και πριν από την απόφαση για έγκριση/απόρριψη του δανείου. Καθορίζουν τους τύπους των δανείων που η τράπεζα θεωρεί επιθυμητούς ή μη, τις προτεραιότητες από γεωγραφική ή τομεακή άποψη, τις εξασφαλίσεις που θεωρούνται αποδεκτές ή μη, κτλ. Τα κριτήρια χορήγησης δανείων προσδιορίζουν τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη βάσει των οποίων μπορεί να ληφθεί ένα δάνειο.

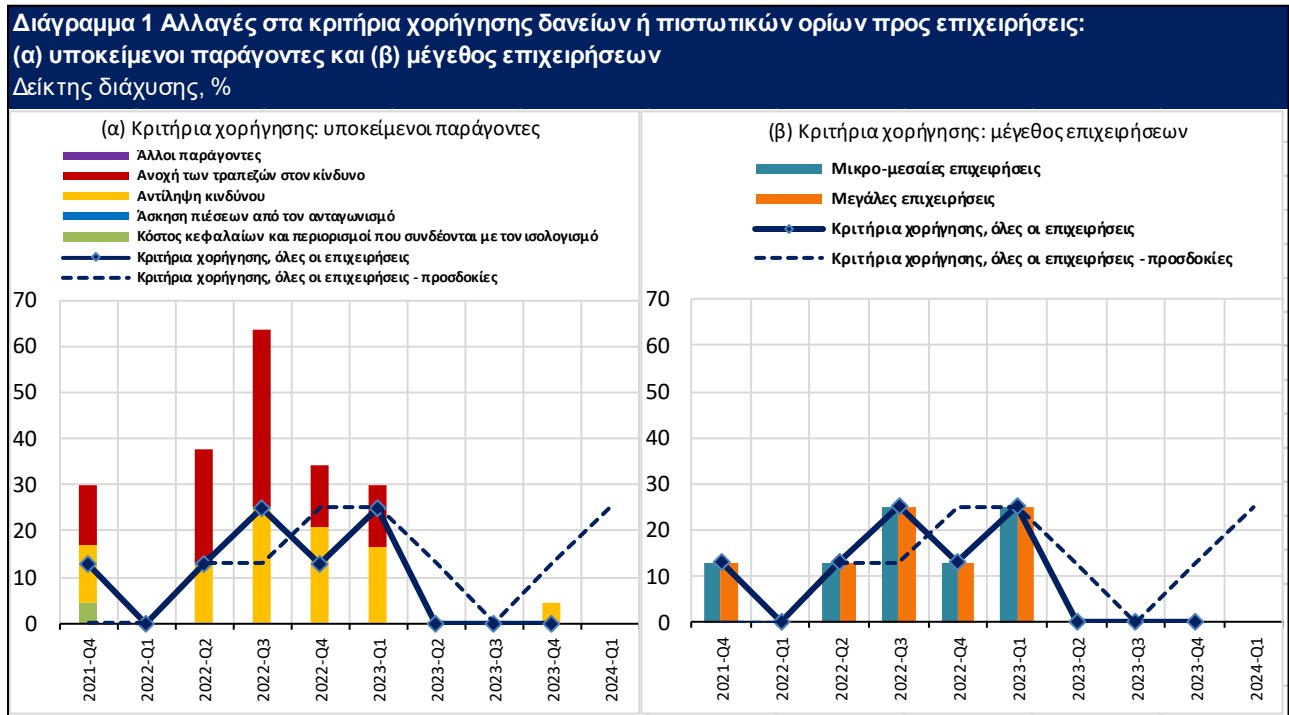
³ Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων αφορούν τις προϋποθέσεις ενός δανείου (νέο δάνειο ή αναχρηματοδότηση δανείου) το οποίο η τράπεζα είναι πρόθυμη να χορηγήσει, δηλαδή τους όρους και προϋποθέσεις του δανείου που στην ουσία έχει εγκριθεί, όπως ορίζονται στη δανειακή σύμβαση μεταξύ της τράπεζας (δανειστή) και του δανειολήπτη. Οι όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά του δανειολήπτη και μπορεί να μεταβάλλονται παράλληλα με τα κριτήρια χορήγησης δανείων ή ανεξάρτητα από αυτά.

2. Προσφορά δανείων

2.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων

2.1.1. Κριτήρια χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις⁴

Σύμφωνα με την Έρευνα, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις στην Κύπρο κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 παρέμειναν αμετάβλητα, για τρίτο συνεχόμενο τρίμηνο, παρά την αναφορά σε αυξημένη αντίληψη κινδύνου σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και τις προοπτικές της οικονομίας. Η εξέλιξη αυτή ήταν σε αντίθεση με τις προσδοκίες για περαιτέρω αυστηροποίηση που είχαν διατυπωθεί στην Έρευνα Οκτωβρίου 2023 (βλ. **Διάγραμμα 1(α)**). Παράλληλα, σημειώνεται ότι τα κριτήρια χορήγησης δανείων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, παρέμειναν αμετάβλητα τόσο για δάνεια προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, όσο και προς μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 1(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών.

"Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

"Αντίληψη κινδύνου" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

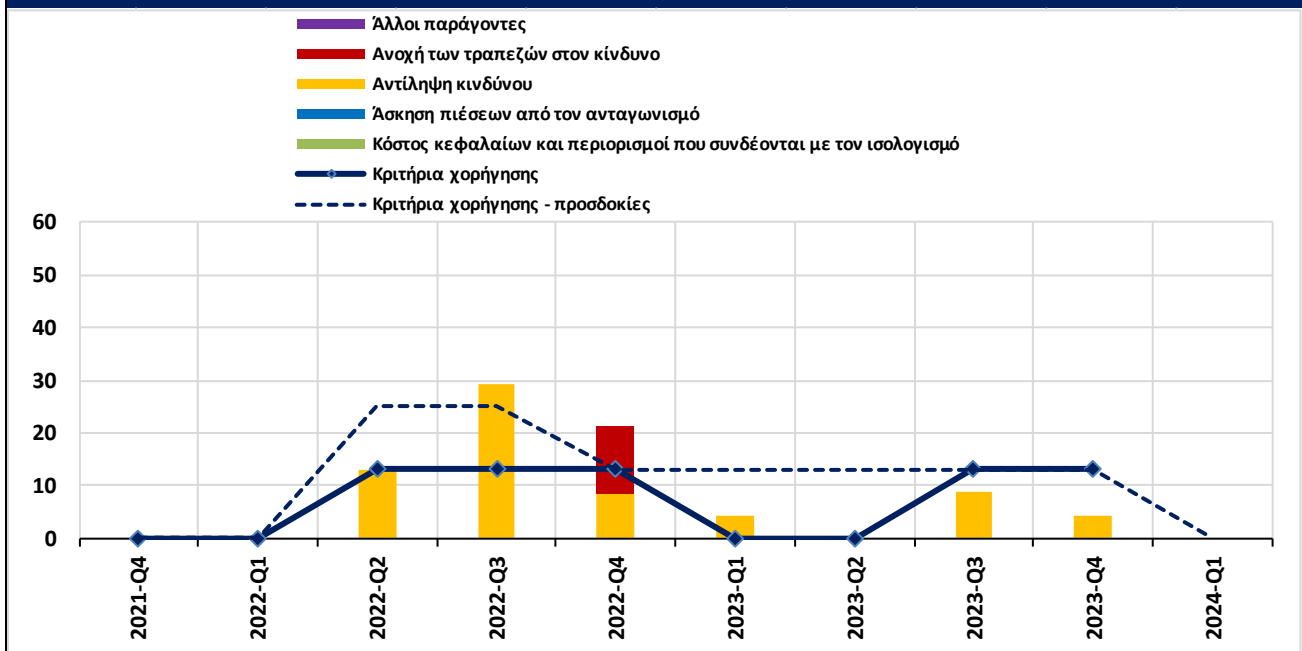
Οι **"Άλλοι παράγοντες"** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

⁴ Ο όρος «επιχειρήσεις» αναφέρεται σε μη-χρηματοοικονομικές επιχειρήσεις.

2.1.2. Κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Η αυστηροποίηση στα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων συνεχίστηκε κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, εξέλιξη σύμφωνη με τις προσδοκίες των τραπεζών όπως αυτές είχαν καταγραφεί στην Έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Σύμφωνα με την Έρευνα, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές συνέχισε να συμβάλλει και κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 στην υιοθέτηση αυστηρότερων κριτηρίων χορήγησης στεγαστικών δανείων, αν και σε μικρότερο βαθμό σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο (βλ. **Διάγραμμα 2**). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, σε αντίθεση με το προηγούμενο τρίμηνο, η αντίληψη κινδύνου σε σχέση με τη φερεγγυότητα των δανειοληπτών είχε ουδέτερο αντίκτυπο στα κριτήρια χορήγησης των εν λόγω δανείων κατά το υπό αναφορά τρίμηνο.

Διάγραμμα 2 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες
Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Προοπτικές για την αγορά κατοικίας, συμπεριλαμβανομένων των αναμενόμενων εξελίξεων στις τιμές κατοικίας" και "Φερεγγυότητα δανειολήπτη".

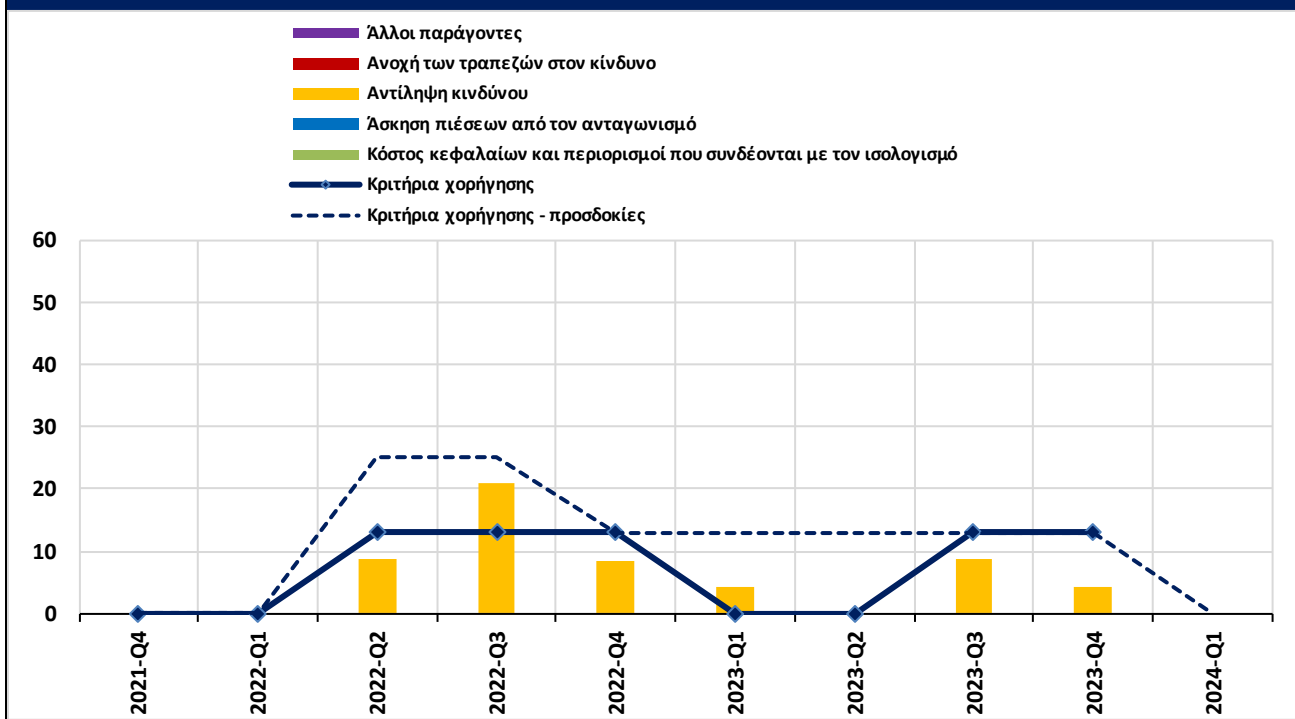
Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.1.3. Κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Όπως και για τα στεγαστικά δάνεια, τα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά, έγιναν αυστηρότερα κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών που καταγράφηκαν το προηγούμενο τρίμηνο. Σύμφωνα με την Έρευνα, και σε αυτή την κατηγορία δανείων προς νοικοκυριά, η αυστηροποίηση αντανακλά, αν και μειωμένη σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, την αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο σε σχέση με τη γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές, ενώ η φερεγγυότητα των καταναλωτών είχε, αυτό το τρίμηνο, ουδέτερο αντίκτυπο (βλ.

Διάγραμμα 3 Αλλαγές στα κριτήρια χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Διάγραμμα 3).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στα κριτήρια δανεισμού, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των κριτηρίων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των κριτηρίων δανεισμού και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας" των τραπεζών (οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022).

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα".

"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Φερεγγυότητα καταναλωτών" και "Κίνδυνος όσον αφορά τη ζητούμενη ασφάλεια".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των κριτηρίων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.1.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

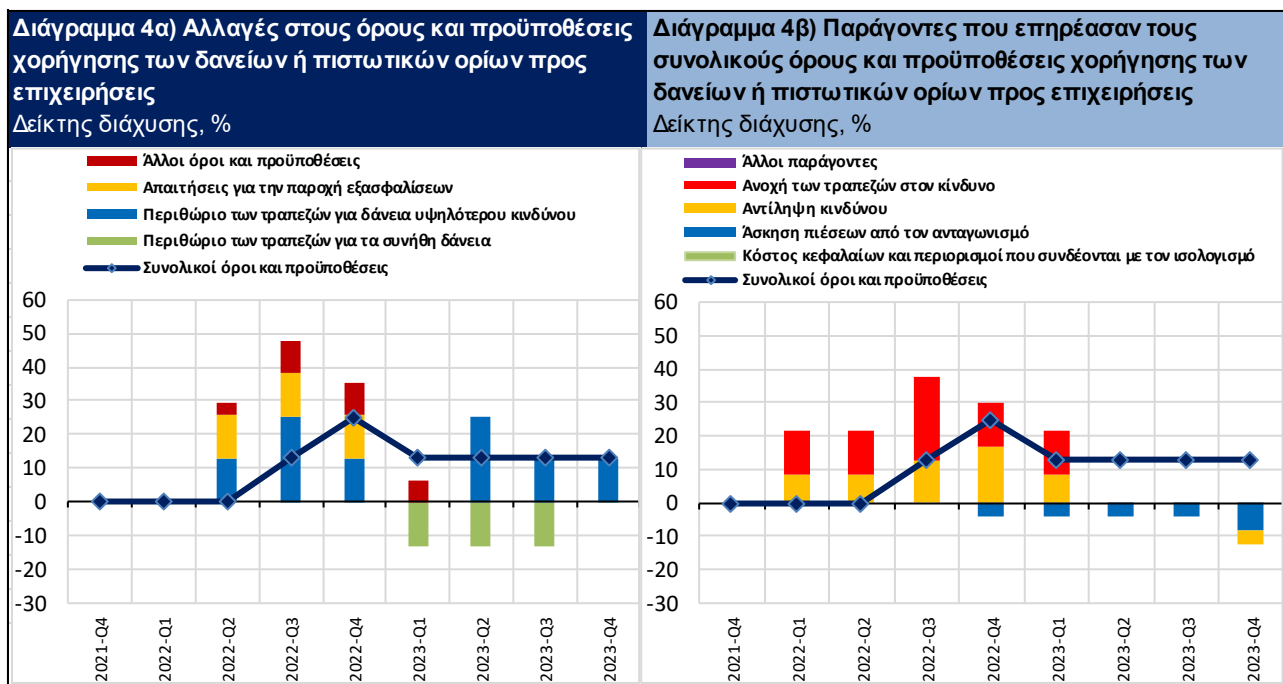
Σύμφωνα με τις προσδοκίες των τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2024, τα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις αναμένονται να γίνουν αυστηρότερα σε σχέση με το προηγούμενο τρίμηνο, ενώ για όλες τις κατηγορίες δανείων προς νοικοκυριά αναμένεται να παραμείνουν αμετάβλητα (βλ. **Διαγράμματα 1-3**).

2.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων

2.2.1. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων προς επιχειρήσεις

Η αυστηροποίηση στους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης των νέων επιχειρηματικών δανείων (δηλαδή οι όροι και προϋποθέσεις του δανείου που συμφωνούνται κατά τη σύναψη της δανειακής σύμβασης) συνεχίστηκε και το τέταρτο τρίμηνο του 2023. Συγκεκριμένα, το περιθώριο(διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς)των τραπεζών για δάνεια που θεωρούνται ότι έχουν υψηλότερο κίνδυνο συνέχισε να αυξάνεται, ενώ το περιθώριο των τραπεζών για τα συνήθη δάνεια παρέμεινε, σε συνολικό επίπεδο, αμετάβλητο, λόγω της αντισταθμιστικής επίδρασης των ετερογενών απαντήσεων των τραπεζών (βλ. **Διάγραμμα 4(α)**). Όσον αφορά τους υπόλοιπους όρους και προϋποθέσεις, αυτοί δεν κατέγραψαν μεταβολή κατά το υπό αναφορά τρίμηνο.

Όσον αφορά τους παράγοντες που συνέβαλαν στην αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των νέων επιχειρηματικών δανείων, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο πιστωτικό κίνδυνο εξακολουθεί να αποτελεί τον κύριο κινητήριο παράγοντα για την αυστηροποίηση. Ωστόσο, κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, λόγω της ετερογένειας και της αντιστάθμισης στις απαντήσεις των τραπεζών, ο εν λόγω παράγοντας σε συνολικό επίπεδο παρουσιάζεται να έχει αντίθετη επίδραση. Όσον αφορά την άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό, ο ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα συνεχίζει για πέμπτο συνεχόμενο τρίμηνο να συγκρατεί την αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων (βλ. **Διάγραμμα 4(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλώνει αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλώνει χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

4α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

"**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων", "Μέγεθος δανείου ή πιστωτικού ορίου", "Ρήτρες δανείων" και "Διάρκεια".

4β) "**Κόστος κεφαλαίων και περιορισμοί που συνδέονται με τον ισολογισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Κεφάλαιο και κόστος που σχετίζεται με την κεφαλαιακή θέση", "Ικανότητα πρόσβασης σε χρηματοδότηση μέσω της αγοράς" και "Κατάσταση ρευστότητας".

"**Άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Ανταγωνισμός από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Ανταγωνισμός από μη τραπεζικά ιδρύματα" και "Ανταγωνισμός από χρηματοδότηση μέσω της αγοράς".

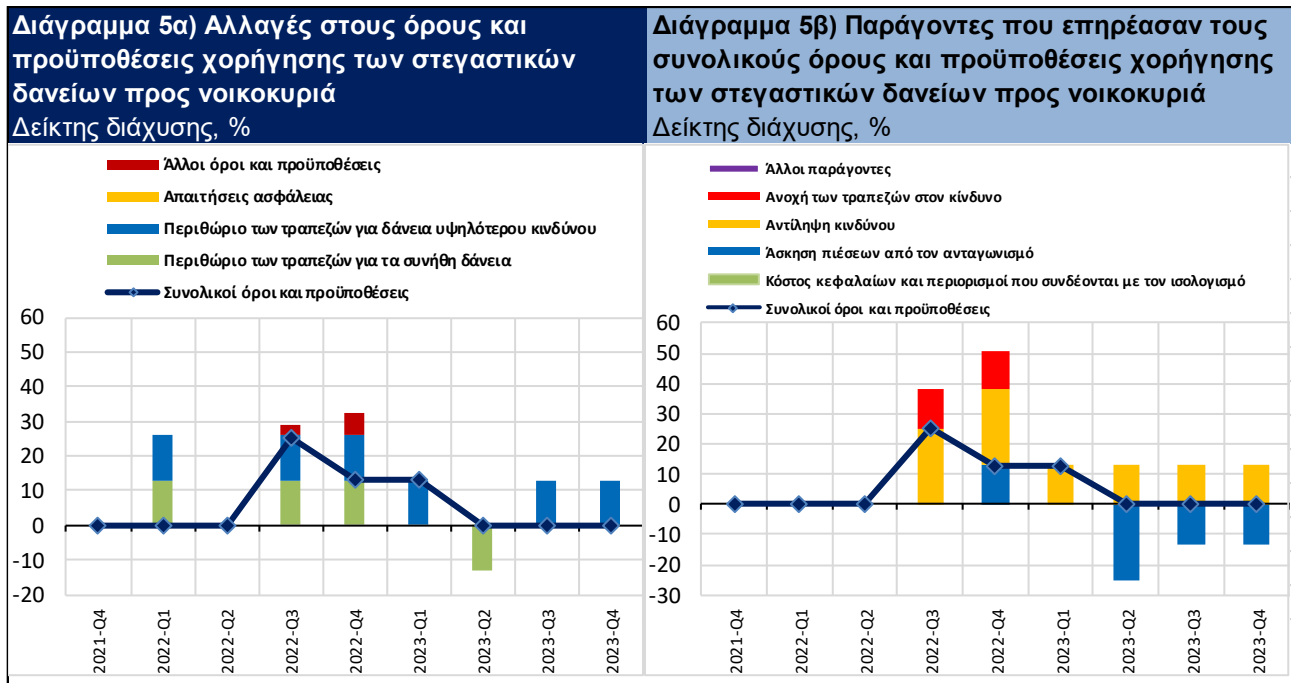
"**Αντίληψη κινδύνου**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Γενική οικονομική κατάσταση και προοπτικές", "Κατάσταση και προοπτικές που αφορούν συγκεκριμένους κλάδους ή εταιρείες/φερεγγυότητα δανειολήπτη" και "Κίνδυνος όσον αφορά τις ζητούμενες εξασφαλίσεις".

Οι "**Άλλοι παράγοντες**" αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

Σημειώνεται ότι, οι αναλυτικοί επιμέρους παράγοντες προστέθηκαν τον Απρίλιο 2022.

2.2.2. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης στεγαστικών δανείων προς νοικοκυριά

Αμετάβλητοι παρέμειναν, σε καθαρή βάση, οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων στεγαστικών δανείων κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, παρά την καθαρή αύξηση του περιθωρίου επιτοκίου των τραπεζών για τα δάνεια που φέρουν υψηλότερο κίνδυνο (βλ. **Διάγραμμα 5(α)**). Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρέασαν τους συνολικούς όρους και προϋποθέσεις χορήγησης νέων στεγαστικών δανείων, η επίδραση της εκτίμησης των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο αντισταθμίστηκε, και αυτό το τρίμηνο, από την άσκηση πιέσεων από τον ανταγωνισμό (βλ. **Διάγραμμα 5(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

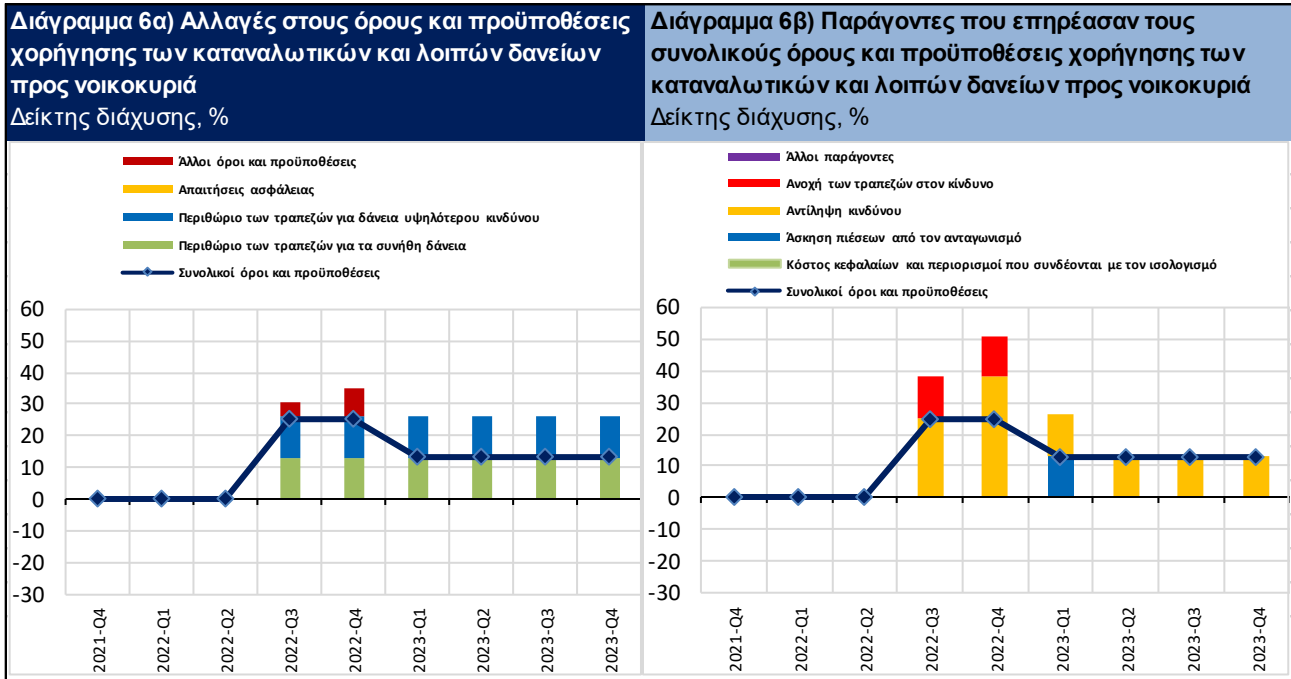
5α) Ως «**περιθώριο**» ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

«**Άλλοι όροι και προϋποθέσεις**» ως μη σταθμισμένοι μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων: "Λόγος δανείου προς αξία ακινήτου", "Άλλοι περιορισμοί όσον αφορά το μέγεθος του δανείου", "Διάρκεια" και "Επιβαρύνσεις εκτός τόκων".

5β) Οι «**Άλλοι παράγοντες**» αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.2.3. Συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά

Οι συνολικοί όροι και προϋποθέσεις χορήγησης νέων καταναλωτικών και λοιπών δανείων προς νοικοκυριά έγιναν αυστηρότεροι για έκτο συνεχόμενο τρίμηνο. Η αυστηροποίηση αφορούσε και αυτό το τρίμηνο το περιθώριο επιτοκίου των τραπεζών, τόσο για τα συνήθη δάνεια όσο και για τα δάνεια με υψηλότερο κίνδυνο, το οποίο συνέχισε να αυξάνεται (βλ. **Διάγραμμα 6(α)**). Σύμφωνα με την Έρευνα, η αντίληψη των τραπεζών για αυξημένο κίνδυνο συνεχίζει να συμβάλλει στην αυστηροποίηση των συνολικών όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων (βλ. **Διάγραμμα 6(β)**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αυστηροποίηση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνσή, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί χαλάρωση των όρων και προϋποθέσεων και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

6α) Ως **«περιθώριο»** ορίζεται η διαφορά έναντι σχετικού επιτοκίου αναφοράς (αύξηση περιθωρίου = αυστηροποίηση, μείωση περιθωρίου = χαλάρωση).

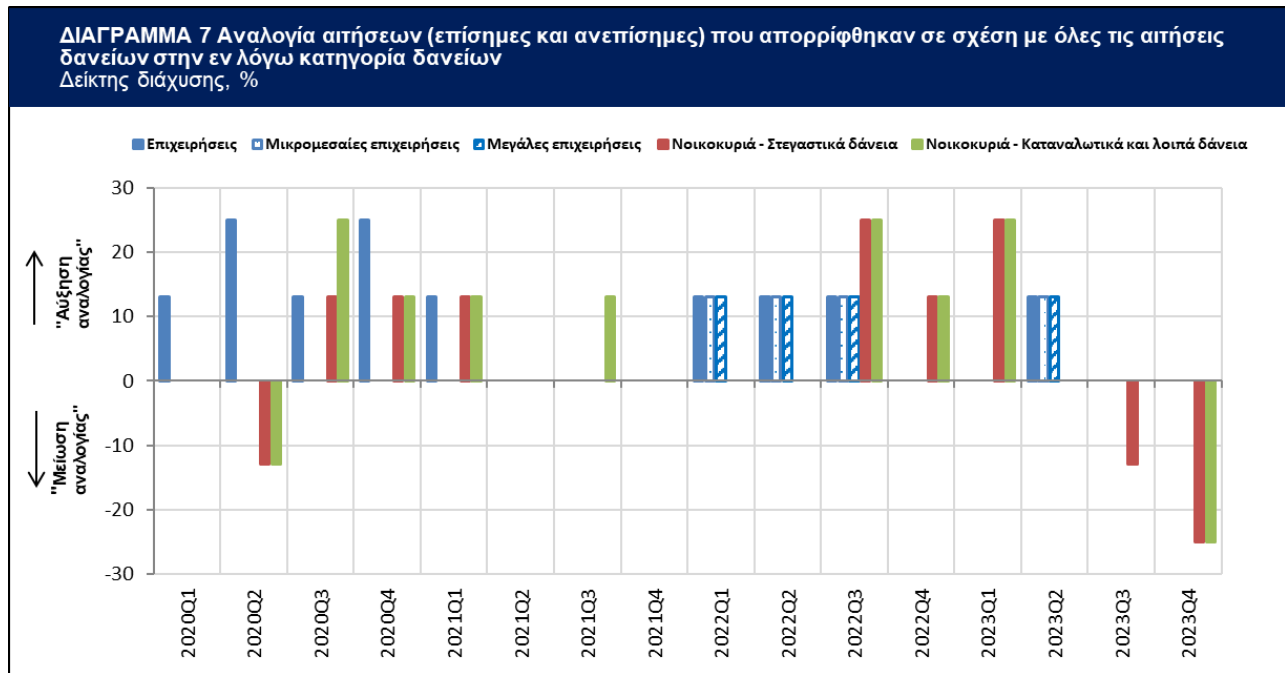
“Άλλοι όροι και προϋποθέσεις” ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των όρων και προϋποθέσεων που αφορούν: “Μέγεθος δανείου”, “Διάρκεια” και “Επιβαρύνσεις εκτός τόκων”.

6β) Οι **“Άλλοι παράγοντες”** αφορούν επιπρόσθετους παράγοντες που ανέφεραν συμμετέχουσες τράπεζες ότι συνετέλεσαν στην αλλαγή των όρων και προϋποθέσεων χορήγησης των εν λόγω δανείων.

2.3. Απορριφθείσες αιτήσεις

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 η αναλογία των αιτήσεων (επίσημων και ανεπίσημων) οι οποίες απορρίφθηκαν ως προς το σύνολο των αιτήσεων για δάνεια από επιχειρήσεις παρέμεινε αμετάβλητη, όπως και το προηγούμενο τρίμηνο, τόσο για μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσο και για μεγάλες επιχειρήσεις (βλ. **Διάγραμμα 7**). Η εξέλιξη αυτή φαίνεται να είναι συμβατή με τα αμετάβλητα κριτήρια χορήγησης δανείων προς επιχειρήσεις τα τελευταία τρία τρίμηνα.

Αντίθετα, κατά το υπό αναφορά τρίμηνο, καταγράφηκε μείωση στην αναλογία των απορριφθέντων αιτήσεων από νοικοκυριά, για όλες τις κατηγορίες δανείων, παρόλο που τα κριτήρια χορήγησης τόσο των στεγαστικών δανείων όσο και των καταναλωτικών και λοιπών δανείων συνεχίζουν να καταγράφουν καθαρή αυστηροποίηση (βλ. **Διάγραμμα 7**).

Σημειώσεις:

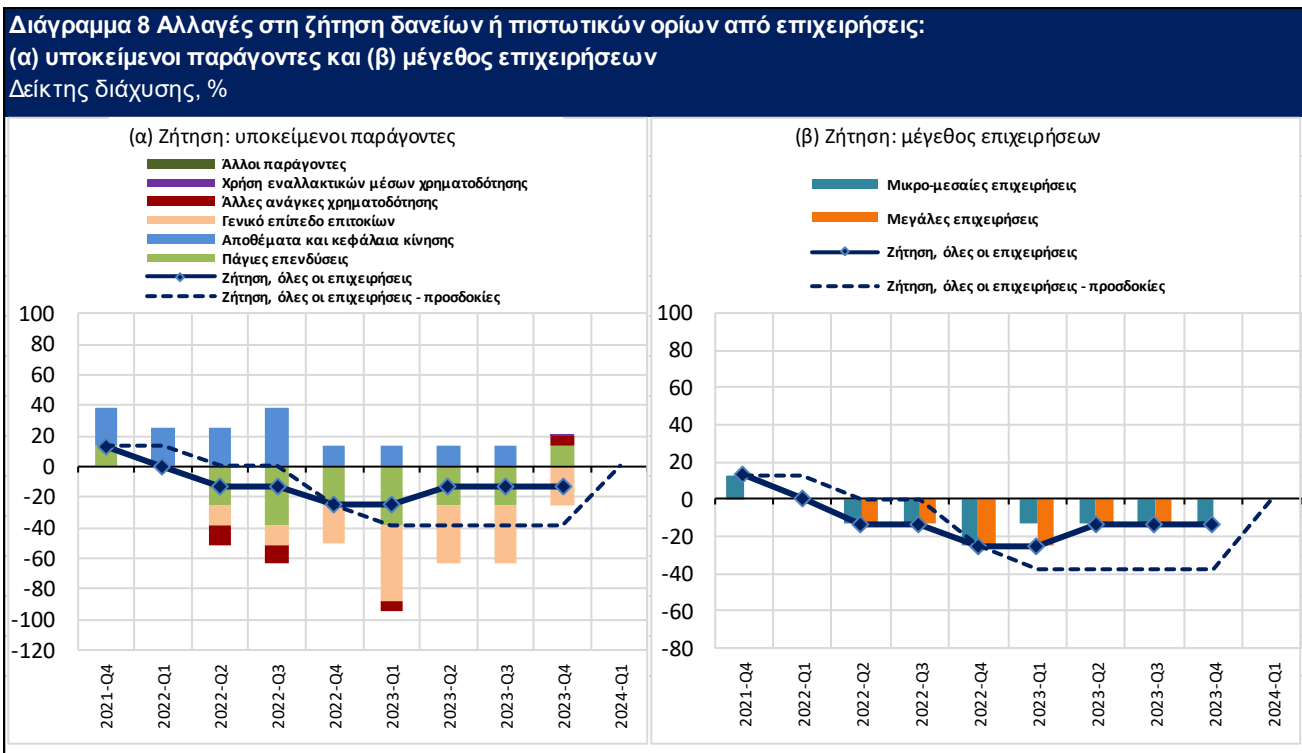
Ποσοστό των αιτήσεων δανείων που απορρίφθηκαν σε σχέση με τον όγκο όλων των αιτήσεων δανείων στη συγκεκριμένη κατηγορία δανείων.

Η κατανομή κατά μέγεθος επιχείρησης προστέθηκε τον Απρίλιο του 2022.

3. Ζήτηση δανείων

3.1. Ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων από επιχειρήσεις

Μείωση συνέχισε να καταγράφει η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, σε μικρότερο όμως βαθμό από τη μείωση που αναμενόταν σύμφωνα με την έρευνα του προηγούμενου τριμήνου. Σύμφωνα με την Έρευνα, η μείωση στη ζήτηση επιχειρηματικών δανείων το τέταρτο τρίμηνο του 2023 αποδίδεται στο αυξημένο γενικό επίπεδο των επιτοκίων. Από την άλλη, η αναφερθείσα αύξηση στην καθαρή ζήτηση για χρηματοδότηση πάγιων επενδύσεων, η οποία ενδεχόμενα να αντανακλά την αναμενόμενη συνέχιση της μεγέθυνσης της εγχώριας ιδιωτικής κατανάλωσης, και οι αυξημένες ανάγκες για αναχρηματοδότηση/αναδιάρθρωση χρέους (συμπεριλαμβάνεται στις "Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης") αντισταθμίζουν ως ένα βαθμό τη συνολική μείωση. Σημειώνεται επίσης ότι είναι το πρώτο τρίμηνο μετά το τρίτο τρίμηνο του 2019 που η ζήτηση χρηματοδότησης αποθεμάτων και κεφαλαίων κίνησης δεν έχει αυξητική επίδραση στη ζήτηση επιχειρηματικών δανείων, γεγονός που ενδεχόμενα να αντικατοπτρίζει την επίδραση της αύξησης που παρατηρείται στην ιδιωτική κατανάλωση και κατ' επέκταση στην εταιρική κερδοφορία (βλ. **Διάγραμμα 8(α)**). Η καθαρή μείωση στη συνολική ζήτηση κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 φαίνεται να προέρχεται από τη μείωση δανείων από μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Όσον αφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις, η καθαρή ζήτηση δανείων από αυτές παρέμεινε αμετάβλητη (βλ. **Διάγραμμα 8(β)**).

Σημειώσεις:

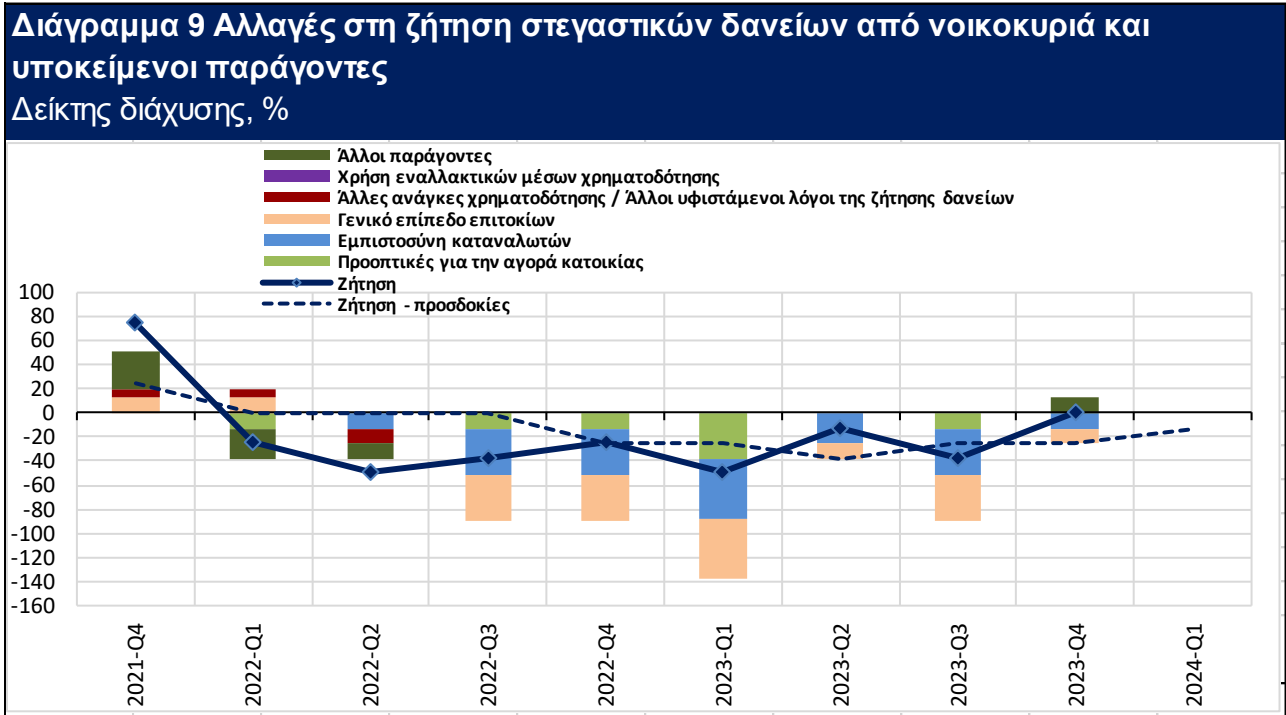
Όσον αφορά την κατεύθυνσή των αλλαγών στη ζήτηση δανείων ή πιστωτικών ορίων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Συγχωνεύσεις ή εξαγορές και αναδιάρθρωση επιχειρήσεων" και "Αναχρηματοδότηση / αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους".

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα", "Δάνεια από μη τραπεζικά ιδρύματα", "Εκδοση/εξόφληση χρεογράφων" και "Εκδοση/εξόφληση μετοχών".

3.2. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για στεγαστικά δάνεια

Η καθαρή ζήτηση για στεγαστικά δάνεια από νοικοκυριά παρέμεινε αμετάβλητη κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023 σε αντίθεση με τις προσδοκίες που είχαν διατυπωθεί από τις συμμετέχουσες τράπεζες στην προηγούμενη έρευνα, οι οποίες ανέμεναν τη ζήτηση για στεγαστικά δάνεια να μειωθεί περαιτέρω. Είναι το πρώτο τρίμηνο από τις αρχές του 2022 που η ζήτηση για στεγαστικά δάνεια δεν μειώθηκε αλλά παρέμεινε σταθερή. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αντιστάθμιση της επίδρασης των υποκείμενων παραγόντων μεταξύ τους. Συγκεκριμένα η μείωση στη ζήτηση που αποδόθηκε στο υψηλό επίπεδο των επιτοκίων και τη μειωμένη εμπιστοσύνη των καταναλωτών αντισταθμίστηκε από την αύξηση στη ζήτηση που παρατηρήθηκε λόγω της προσφοράς ανταγωνιστικών επιτοκίων για την αύξηση του μεριδίου αγοράς στα στεγαστικά δάνεια («Άλλοι παράγοντες»). Σημειώνεται ότι, σε αντίθεση με το προηγούμενο τρίμηνο, κατά το υπό αναφορά τρίμηνο οι προοπτικές για την αγορά κατοικίας είχαν ουδέτερο αντίκτυπο στη ζήτηση στεγαστικών δανείων (βλ. **Διάγραμμα 9**).

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Άλλες ανάγκες χρηματοδότησης / Άλλοι υφιστάμενοι λόγοι της ζήτησης δανείων**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Αναηρηματοδότηση/ αναδιάρθρωση και επαναδιαπραγμάτευση χρέους" και "Κανονιστικό και φορολογικό καθεστώς των αγορών κατοικίας".

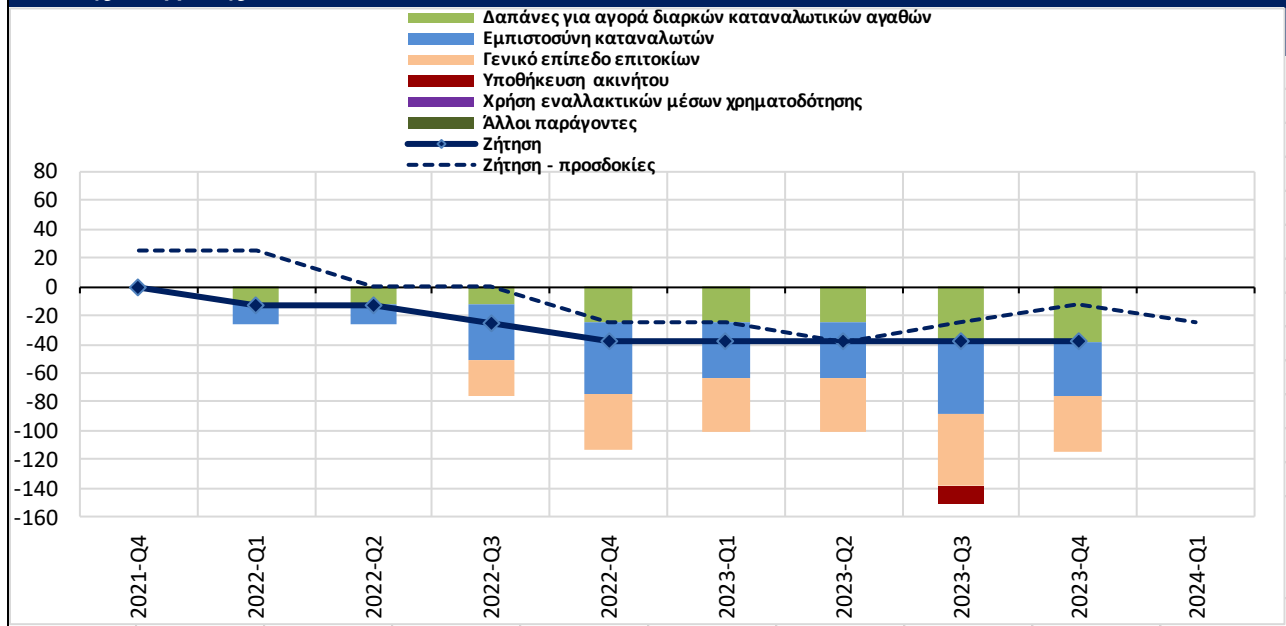
"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση για αγορά κατοικίας από αποταμιεύσεις/προκαταβολή", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

3.3. Ζήτηση δανείων από νοικοκυριά για καταναλωτικά και λοιπά δάνεια

Κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2023, η καθαρή ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά συνέχισε να καταγράφει μείωση, σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι αναμενόταν το προηγούμενο τρίμηνο. Σύμφωνα με την Έρευνα, και αυτό το τρίμηνο, η επιδείνωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, το υψηλότερο επίπεδο των επιτοκίων και η περαιτέρω μείωση των δαπανών για αγορά διαρκών καταναλωτικών αγαθών συνέβαλαν στη μείωση της ζήτησης αυτής της κατηγορίας δανείων (βλ. **Διάγραμμα 10**).

Διάγραμμα 10 Αλλαγές στη ζήτηση καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά και υποκείμενοι παράγοντες

Δείκτης διάχυσης, %

Σημειώσεις:

Όσον αφορά την κατεύθυνση των αλλαγών στη ζήτηση δανείων, **θετική ένδειξη** υποδηλοί αύξηση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση, ενώ **αρνητική ένδειξη** υποδηλοί μείωση της ζήτησης και συνεισφορά των παραγόντων προς αυτή την κατεύθυνση.

"**Χρήση εναλλακτικών μέσων χρηματοδότησης**" ως μη σταθμισμένος μέσος όρος των παραγόντων "Εσωτερική χρηματοδότηση από αποταμιεύσεις", "Δάνεια από άλλα τραπεζικά ιδρύματα" και "Άλλες πηγές εξωτερικής χρηματοδότησης".

"**Υποθήκευση ακινήτου**" αφορά τον παράγοντα "Καταναλωτικές δαπάνες οι οποίες χρηματοδοτούνται από δάνεια με προσημείωση ακινήτου".

3.4. Προσδοκίες για το επόμενο τρίμηνο

Σύμφωνα με τις προσδοκίες των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2024, η καθαρή ζήτηση δανείων από επιχειρήσεις αναμένεται να παραμείνει αμετάβλητη. Από την άλλη, αναμένεται μείωση στην καθαρή ζήτηση τόσο στεγαστικών δανείων όσο και καταναλωτικών και λοιπών δανείων από νοικοκυριά (βλ. **Διαγράμματα 8-10**).

4. Σημειώσεις

Η Έρευνα Τραπεζικών Χορηγήσεων (ETX) αποτελεί μια ποιοτική έρευνα για τις τραπεζικές χορηγήσεις στη ζώνη του ευρώ και βασικός της στόχος είναι η βελτίωση της πληροφόρησης για τις συνθήκες χρηματοδότησης στη ζώνη του ευρώ. Το ερωτηματολόγιο της έρευνας απευθύνεται σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα των τραπεζών της κάθε χώρας της ζώνης του ευρώ και καλύπτει ένα ευρύ φάσμα θεμάτων για το δανεισμό στις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Για παράδειγμα, περιλαμβάνει ερωτήσεις που αφορούν τα κριτήρια για την έγκριση των δανείων, τους όρους και τις προϋποθέσεις χορήγησης πιστώσεων καθώς και την αξιολόγηση των τραπεζών για τις συνθήκες που επηρεάζουν τη ζήτηση των δανείων. Περαιτέρω πληροφορίες θα βρείτε στην περιγραφή της μεθοδολογίας εν λόγω έρευνας [εδώ](#).

Σημειώνεται ότι από τον Απρίλιο 2015 το ερωτηματολόγιο της ETX έχει εμπλουτιστεί με επιπρόσθετες ερωτήσεις και συνεχίζεται να εμπλουτίζεται ανά διαστήματα, με στόχο, πάντα, τη βελτιστοποίηση και την παροχή επικαιροποιημένων πληροφοριών στο Διοικητικό Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων νομισματικής πολιτικής. Στα πλαίσια αυτά, δύναται επίσης να προστεθούν και συγκεκριμένες ερωτήσεις ειδικού ενδιαφέροντος για να ερευνηθούν κάποια επίκαιρα θέματα της οικονομίας. Ωστόσο, για τη διασφάλιση της ανωνυμίας των συμμετεχουσών στην έρευνα τραπεζών, τα αποτελέσματα αυτά δεν δημοσιεύονται στην παρούσα έκθεση.

Τα αποτελέσματα της ETX, η οποία διεξήχθη τον Ιανουάριο του 2024, αναφέρονται στις αλλαγές που σημειώθηκαν το τέταρτο τρίμηνο του 2023, σε σύγκριση με το προηγούμενο τρίμηνο, και στις προσδοκίες των τραπεζών για το πρώτο τρίμηνο του 2024, σε σύγκριση με το τέταρτο τρίμηνο του 2023, όσον αφορά τα κριτήρια χορήγησης δανείων, τους όρους και προϋποθέσεις χορήγησης δανείων και τη ζήτηση δανείων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Τα αποτελέσματα της εν λόγω έρευνας για την Κύπρο δεν είναι σταθμισμένα ως προς το μερίδιο αγοράς της κάθε τράπεζας που λαμβάνει μέρος στην έρευνα, επομένως οι απαντήσεις όλων των συμμετεχόντων έχουν την ίδια βαρύτητα. Η έρευνα καλύπτει περίπου το 85% της αγοράς χορηγήσεων στην Κύπρο που δίνονται σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά της ζώνης του ευρώ. Για την ανάλυση των συγκεντρωτικών αποτελεσμάτων χρησιμοποιείται ο δείκτης διάχυσης (diffusion index). Σημειώνεται ότι ο δείκτης διάχυσης στο 0 μπορεί να υποδηλοί ότι, είτε δεν σημειώθηκε μεταβολή από το προηγούμενο τρίμηνο, είτε ότι οι απαντήσεις των τραπεζών αντισταθμίζονται μεταξύ τους.

Επισημαίνεται ότι τα αποτελέσματα της έρευνας βασίζονται στις απαντήσεις των τραπεζών που συμμετέχουν στην εν λόγω έρευνα και εκφράζουν τη δική τους αντίληψη για τη χρηματοδοτική αγορά στην Κύπρο. Τα αποτελέσματα δεν αντιπροσωπεύουν αντιλήψεις, προσδοκίες ή εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου.